

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

249155

การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี

AN ANALYSIS THE STATUS OF HOUSEHOLD'S DEBTS IN
THAKANPHUTPHON DISTRICT, UBONRATCHATHANI PROVINCE

พระกมลสัน เจริญวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรของเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังจันทน์

พ.ศ. 2554

600251277

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

249155

การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี

พระคมสัน เจริญวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2554

**An Analysis the Status of Household's Debts in
Thakanphutphon District, Ubonratchathani Province**

Phra Komsan Jalearnwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี

เสนอโดย พระคมสัน เจริญวงศ์

สาขา เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สมชาย หาญหิรัญ

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.สมชาย หาญหิรัญ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ มีโกศล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองไร โตกฤษณะ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขต อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อผู้เขียน	พระคมสัน เจริญวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. สมชาย หาญหิรัญ
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

249155

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี และปัจจัยที่มีผลต่อการมีหนี้สินของครัวเรือน รวมทั้งอุปสรรคในการชำระหนี้สิน โดยการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เครื่องมือสถิติทั้งค่าความถี่ ร้อยละ วิธีการแบบจำลองโลจิสต์ (Logit model) รวมทั้งการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อโอกาสการมีหนี้ของครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร ลักษณะการถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-6 คน มีที่ดิน 11-20 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 50,001-100,000 บาท ซึ่งได้จากการทำการเกษตรกรรม มีเงินออมภายในครัวเรือนต่ำกว่า 5,000 บาท ซึ่งได้ออมไว้ที่ธนาคารพาณิชย์ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือน 2,501-5,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภค และทำบุญหรืองานกุศลในงานวาระต่างๆ เช่น งานบวช แต่งงาน กฐิน ผ้าป่า งานวันเกิด เป็นต้น

ในการศึกษานี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่มีภาระหนี้สินมีทั้งหมด 346 ครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสภาพมีหนี้สิน มีจำนวนหนี้สินระหว่าง 50,001-100,000 บาท มีระยะเวลาในการกู้ยืม 1 ปี โดยมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7-9 ต่อปี ส่วนใหญ่ครัวเรือนที่มีหนี้สินสามารถจ่ายหนี้สินคืนได้ตามกำหนด จำนวนเงินที่ครัวเรือนจ่ายหนี้สินคืนแต่ละปีอยู่ระหว่าง 10,001-50,000 บาท แหล่งเงินกู้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) โดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม เพื่อทำบุญหรืองานกุศลต่างๆ เช่น งานบวช แต่งงาน กฐิน ผ้าป่า งานวันเกิด ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนต่ำ

จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบนีสินของ
ครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model)
พบว่า อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายจ่าย และจำนวนเงินออม มีผลต่อโอกาสการมีหนี้สิน
ของครัวเรือนหรือไม่มีหนี้สินของครัวเรือน และเมื่อทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดย
ใช้ Chi-Square พบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน
บุตร จำนวนที่ดินทำกิน รายได้เฉลี่ยต่อปี จำนวนเงินออม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 และพบว่า เพศ และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05

การศึกษายังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินส่วนใหญ่มีปัญหาเกิดโรคเครียด
หวาดระแวง เช่น นอนไม่หลับ คิดมาก เป็นโรคประสาท เป็นโรคเครียด กลัวจะไม่มีเงินส่งหนี้สิน
ทันตามกำหนด เป็นต้น ส่งผลให้ครอบครัวขาดความสุข ข้อเสนอแนะทางในการแก้ไขปัญหาภาวะ
หนี้สินของครัวเรือนก็คือการปฏิบัติตามแนวพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงมา คือ ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น ให้รัฐบาลพักหนี้สิน
เกษตรกร และให้รัฐบาลมีโครงการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

Thesis Title	An Analysis the Status of Household's Debts in Thakanphutphon District, Ubonratchathani Province
Author	Phra Komsan Jalearnwong
Thesis Advisor	Dr. Somchai Harnhirun
Department	Economics (Business Economics)
Academic Year	2010

ABSTRACT

249155

The main objectives of this study are to analyze the status of household's debt in Thakran Pheu Phon District, Ubon Rajcha Thani and to determine the factors influencing debt status of the sample households. This study collects data via questionnaire distributed to 400 households in the studied area. In this study, the statistical tools such as percentage and frequency are employed to carry out the outcomes as mentioned in objectives. Logit model is used to analyze the determinants of debt's status and Chi-square test is utilized to investigate the relationship between Socio-economic characters of household and debt status.

The study found that heads of household samples collected are mainly male in between 41-50 years of age, married and living with 4-6 members in household. Their educational level is mainly in primary school. As for their socio-economic status, they are farmers with annual income between 50,001-100,000 baht and low saving, under 5,000 baht. More interesting, most of them own the cultivate land between 11 and 20 rai. Dairy foods and utilities expenses are occupied most of their average monthly expenditure which amounts to 2,501-5,000 bath. The rest are spent on social and communities' obligation, festivals and religious activities.

This study also reveals that about 86% of sample households is in debt which amounts to 50,001-100,000 bath. This amount is obligated to be paid within one year or shorter. Main objectives of borrowing money are to spend in supporting their daily living and spending in social and religious activities. The main borrowing sources of fund are Agriculture and Agricultural Cooperative Bank. The interest rate is around 7-9% annually. Most households with debt could manage themselves to make repayment in time. The study also observes that those

households with no debt have smaller family numbers, low household expenditure and own the cultivated land.

By employing logit model, the study can conclude that occupation of head of household, family number, number of savings and expenditure have influenced on probability of being debt. Amount of debt of each household also relates to age, status, education, and occupation of head of household, amount of saving, and land size own by household, number of children, and income. On the other hand, gender and expenditure are found statistically insignificant factors influencing of household's debt.

The study points out that being in debt has caused a great concern of head of household for not being able to repay their debt on schedule, in which it results in health problem and family's welfare. They realize that following and applying the King's Sufficiency economy philosophy into their living could help them to resolve the root of debt problem. However, in the meantime, assistances from government such as debt-repayment holiday for farmers, and program for improving their income during off season period would be ways out.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของ ดร.สมชาย หาญหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ แนวคิดและองค์ความรู้ ระบบการทำงานที่ดี รวมทั้งช่วยตรวจสอบการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกขั้นตอน ตลอดจนเอาใจใส่ และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ชนินทร์ มีโกติ, รศ.ดร.เรืองโร โตกฤษณะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิทธิธรรมาร, พระครูปริยัติวรกิจ, พระครูเกษมธรรมนุวัตร, พระครูโสภาสัทธรรม ผู้ที่ทำให้เกิดในพระพุทธศาสนาและเป็นผู้สนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียน และพระครูปลัดรัตนวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดใหม่ยายแป้น ผู้ให้ที่พักแรมและที่อยู่อาศัยในการศึกษาเล่าเรียน

ขอเจริญพรขอบคุณ คุณป้าบุพผา โสคามรรค ที่ได้สละเวลาเป็นธุระในการสืบค้นข้อมูลสถิติย้อนหลังเกี่ยวกับหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหนี้สินในระบบและหนี้สินนอกระบบ และคุณอนันท์ เผื่อฝัน ที่ช่วยสละเวลาเป็นสารดีในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในแต่ละตำบล

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ทุกท่าน เพื่อนกัลยาณมิตรทั้งหลาย และชาวอำเภอตระการพืชผลทุกครัวเรือน ตลอดจนครอบครัว พ่อ แม่ พี่ น้อง และญาติๆทุกท่านผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้เขียนเสมอมา ความดีใดๆอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบให้คณาจารย์ผู้ประสาทวิชาความรู้และผู้อยู่เบื้องหลังในความสำเร็จทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องทั้งหมดผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

พระคมสัน เจริญวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูป.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 แนวคิดในการศึกษา.....	4
1.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	4
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	18
2.3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
3. สภาพการณ์ปัจจุบัน.....	44
3.1 ความเป็นมาและสถานการณ์หนี้สินครัวเรือนในปัจจุบัน.....	44
3.2 หนี้สินของครัวเรือนในอดีตที่ผ่านมา.....	48
3.3 หนี้สินครัวเรือนของจังหวัดอุบลราชธานี.....	50
4. ผลการศึกษา.....	56
4.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินของครัวเรือนในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.....	62
4.3 ทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (χ^2 - test).....	67

4.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาระหนี้สินของครัวเรือน โดยใช้ แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model).....	78
4.5 ประมวลปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สิน.....	83
5. สรุปผลการศึกษา.....	86
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	86
5.2 อภิปรายผล.....	88
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	89
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	90
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	96
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงผลสรุปของงานวิจัยและผลงานที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.2 แสดงวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอัตราส่วนในเขตอำเภอตระการพืชผล.....	38
3.1 แสดงรายได้ต่อเดือนต่อครัวเรือน.....	45
3.2 แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน.....	46
3.3 แสดงจำนวนหนี้สิน โดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน.....	47
3.4 แสดงจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ ของการกู้ยืม(หนี้ในระบบ).....	51
3.5 แสดงจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ ของการกู้ยืม(หนี้นอกระบบ).....	52
3.6 แสดงแบบรายงานผลการตรวจสอบติดตามผลการอนุมัติสินเชื่อธนาคาร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.....	53
3.7 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2553.....	54
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐาน.....	57
4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สิน.....	62
4.3 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับเพศ...	67
4.4 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพหนี้สินกับอายุ...	68
4.5 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพัธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับสถานภาพ.....	69
4.6 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพัธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับระดับการศึกษา.....	70
4.7 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพัธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับอาชีพ.....	71
4.8 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพัธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....	72
4.9 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพัธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับจำนวนบุตร.....	73

4.10 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับจำนวนที่ทำกิน.....	74
4.11 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับรายได้เฉลี่ยต่อปี.....	75
4.12 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับจำนวนเงินออม.....	76
4.13 แสดงค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพหนี้สินกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน.....	77
4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ Binary Logistic.....	79
4.15 การทดสอบความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ใน โมเดล (Omnibus Tests of Model Coefficients).....	81
4.16 การตรวจสอบความสอดคล้องของ โมเดล (Model Summary).....	81
4.17 ความถูกต้องของสมการในการทำนาย.....	82
4.18 จำนวนและร้อยละของปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการมีหนี้สิน.....	83
4.19 จำนวนและร้อยละของแนวทางการแก้ไขปัญหา.....	84

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 แสดงการตัดสินใจบริโภคข้ามเวลา.....	19
2.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยต่อการตัดสินใจในการบริโภคข้ามเวลา.....	20
2.3 แสดงการกำหนดห้ามกู้ยืมเงินในอนาคต.....	21
2.4 แสดงจุดดุลยภาพการบริโภค.....	21
2.5 การบริโภคในวัฏจักรชีวิต.....	26
2.6 ความสัมพันธ์เชิงบวก.....	31
2.7 ความสัมพันธ์เชิงลบ.....	31
2.8 ความสัมพันธ์ = 0.....	31
2.9 ความสัมพันธ์เส้นโค้ง.....	31
2.10 ฟังก์ชันเส้นโค้งของ Logistic Regression.....	34
2.11 แสดงการสุ่มตัวอย่าง.....	37
2.12 แสดงขั้นตอนในการศึกษา.....	43